

Ikt. sz.: KUB-42/13-4/2023.

KUB-6/2023. sz. ülés
(KUB-19/2022-2026. sz. ülés)

Ikt. sz.: FFB-42/8-2/2023.

FFB-4/2023. sz. ülés
(FFB-17/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Fenntartható Fejlődés Bizottságának**,
valamint **Külügyi Bizottságának**
2023. március 31-én, pénteken, 9 óra 04 perckor
az Országház Tisza Kálmán termében (főemelet 37.)
megtartott együttes üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Kőrösi Csaba, az ENSZ 77. Közgyűlése elnökének tájékoztatója egyéves elnökségi időszakának prioritásairól, céljairól, valamint eredményeiről</i>	5
<i>Kőrösi Csaba tájékoztatója</i>	5
<i>Kérdések, vélemények</i>	15
<i>Kőrösi Csaba válasza</i>	19
<i>Dr. Keresztes László Lóránt zárszava</i>	24
<i>Az elnök zárszava</i>	24
<i>Az ülés berekesztése</i>	25

Napirendi javaslat

Kőrösi Csaba, az ENSZ 77. Közgyűlése elnökének tájékoztatója egyéves elnökségi időszakának prioritásairól, céljairól, valamint eredményeiről

Az ülés résztvevői

Megjelent

A Külügyi Bizottság részéről

Elnököl: Németh Zsolt (Fidesz), a bizottság elnöke

Balla Mihály (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Juhász Hajnalka (KDNP), a bizottság alelnöke
Bartos Mónika (Fidesz)
Csöbör Katalin (Fidesz)
Nacsa Lőrinc (KDNP)
Dr. Vadai Ágnes (DK)
Dr. Gurmai Zita (MSZP)

A Fenntartható Fejlődés Bizottsága részéről

Elnököl: Dr. Keresztes László Lóránt (LMP), a bizottság elnöke

Bencsik János (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz), a bizottság alelnöke
Szabó Rebeka (Párbeszéd), a bizottság alelnöke
Becsó Zsolt (Fidesz)
Varga Gábor (Fidesz)
Zsigó Róbert (Fidesz)
Harrach Péter (KDNP)
Orosz Anna (Momentum)

A bizottsági titkárságok részéről

Dr. Fürjes Róbert bizottsági főmunkatárs
Dr. Dobos Evelin bizottsági munkatárs
Hatvani Szabolcs bizottsági munkatárs

Meghívott

Hozzászóló

Kőrösi Csaba, az ENSZ 77. Közgyűlésének elnöke

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 04 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

NÉMETH ZSOLT, a Külügyi Bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Elnök Úr! Az Országgyűlés Külügyi és Fenntartható Fejlődés Bizottságának együttes ülését megnyitom. Tájékoztatom önöket arról, hogy az együttes ülés összehívására házelnöki egyetértéssel került sor. Azért jelezném, hogy 11 órakor szavazunk.

Nagy tisztelettel köszöntöm meghívott előadónkat, Kőrösi Csaba urat, az ENSZ 77. Közgyűlésének elnökét. Gratulálunk, és egy tapsot kérek elnök úrnak. *(Taps.)* Találkoztunk már vele a megválasztását megelőzően, most pedig nemhogy a megválasztása után vagyunk, hanem eléggé masszívan benne van a folyamatban. Ez egy kiváló és egyedülálló lehetőség számunkra, hogy meghallgathatjuk őt, mi a helyzet a világban onnan, New Yorkból nézve.

Természetesen köszöntöm a két bizottság valamennyi megjelent tagját, munkatársát. Az eljárásrenddel kapcsolatban röviden ismertetném a következőket. A határozatképeség megállapítása, valamint a napirendi javaslat elfogadása bizottságonként külön-külön kell hogy történjen. Keresztes László Lóránt elnök úrral az ülésvezetést illetően abban állapodtunk meg, hogy az elnöki teendőket jómagam látom el, és természetesen, ha szükséges és elnök úr is úgy ítéli meg, akkor ő is gyakorolja, illetve részben átveszi az elnöki teendőket.

Először is kérdezem a Külügyi Bizottság tagjait, hogy miután megküldtem a napirendi javaslatot, támogatják-e annak tárgyalását. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Egyhangúlag támogatja a bizottság. Megállapítom a határozatképeségünket is.

Most megkérem elnök urat, hogy végezze el hasonlóan ezeket a műveleteket.

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP), a Fenntartható Fejlődés Bizottságának elnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Jó napot kívánok mindenkinek! Nagy tisztelettel köszöntöm én is Kőrösi Csaba elnök urat, illetve köszöntöm a két bizottság tagjait, köszöntök mindenkit, aki megjelent a mai ülésen. A Fenntartható Fejlődés Bizottságának a Külügyi Bizottsággal együttes ülését ezennel megnyitom.

Megállapítom, hogy a Fenntartható Fejlődés Bizottsága határozatképes. A napirendet, hasonlóan a Külügyi Bizottsághoz, mi is előzetesen megküldtük, ezért kérem én is a bizottság tisztelt tagjait, hogy aki támogatja a mai napirendünket, az kézfelemeléssel jelezze. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Úgy látom, bizottságunk is egyhangúlag elfogadta a napirendet. Köszönöm, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr, Nagykövet Úr! A tájékoztatója következik az egyéves elnökségi időszak prioritásairól, céljairól, valamint a megvalósult eredményekről. Megadom a szót elnök úrnak. Parancsoljon.

Kőrösi Csaba, az ENSZ 77. Közgyűlése elnökének tájékoztatója egyéves elnökségi időszakának prioritásairól, céljairól, valamint eredményeiről

Kőrösi Csaba tájékoztatója

KŐRÖSI CSABA, az ENSZ 77. Közgyűlésének elnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Urak! Képviselő Asszonyok! Képviselő Urak! Két irányból szeretném bemutatni a munkámat, először azt, hogy mi látszik abból a székből, ahol ülök és dolgozom, utána pedig azt, hogy ebből mi következik.

Nézzük először a geopolitikai és biztonságpolitikai vonatkozásokat, amelyek fontosak lehetnek a gondolkodásunkban. Hadd bocsássam előre, hogy abból indulok ki, hogy nyílt ülésen vagyunk. Tehát ha olyan kérdés lenne...

ELNÖK: Nyílt ülésen vagyunk, megerősíthetem. De nyilvánvalóan mindenki érzékeli, hogy mi az, ami érzékeny információnak tekinthető. Elnök úr, parancsoljon!

KŐRÖSI CSABA, az ENSZ 77. Közgyűlésének elnöke: Köszönöm szépen. Tehát geopolitikai és biztonságpolitikai értelemben a világban jelenleg a geopolitikai térkép újrarajzolása zajlik. Ennek a lényege: befolyási övezetek megvédése, szerzése, kiterjesztése, vagy - és ebben egyre nagyobb, erősebb tendenciát látok - az ezektől az akcióktól való távolságtartás erősödése. Ez utóbbi főleg néhány fejlődő ország részéről érzékelhető. A tét, amely ebben a geopolitikai területszerzésben, csatározásban érzékelhető, hogy milyen erők milyen szabályok mentén, hogyan kívánják vezetni a világot a jövőben. 27 fegyveres konfliktus zajlik jelenleg a világban, ezek közül a legjelentősebb nyilván az ukrajnai háború, amely közvetve és közvetlen módon jelenleg körülbelül 1,8 milliárd embert érint, leginkább az élelmiszer-biztonsági láncok felborulása és meggyengülése révén.

Ha néhány szót lehetne szólni erről a háborúról, illetve ennek a globális és multilaterális kiterjedéséről, akkor ez részben egy új típusú háború. Ami jellemzi - anélkül, hogy közhelyekbe nagyon belemennék -, hogy a nemzetközi jog és az ENSZ Alapokmánya zárójelbe lett téve. Egy régi mentalitású hadvezetés zajlik, viszont számos új technológia kipróbálása történik jelenleg mind szárazföldi, mind légi, mind kiber, mind műholdas támogatási kérdésekben, mind pedig konkrét fegyverrendszerek tekintetében. Szintén figyelemre méltó, hogy ez egy olyan háború, amelynek körülbelül a fele nem hadszíntéren zajlik, hanem pénzügyi, kereskedelmi, gazdasági vonalon, és szintén jellemzője, hogy a résztvevő felek egy része nem közvetlenül vesz részt a háborúban és többfajta bekapcsolódási szint van jelenleg a háborúban való részvételben.

A háború fő kérdése és fő tétje már nem Oroszország szuperhatalmi státusa szerintem - innen indult egy évvel ezelőtt -, hanem ahogyan az én munkakörömből látszik, most már leginkább az amerikai, kínai versenyfutás jövőbeli peremfeltételeinek az alakítása. Ennek a háborúnak a megítélése a politikai Északon és a politikai Délen nagyon eltérő. A politikai Északon kétosztatú rendszer alakul ki mindinkább; ezt nem kell különösképpen részletezni, jól látható, jól érthető. A politikai Délen még van egy erős dilemma, de a többség egyre inkább úgy tekint rá, hogy ez a ti háborútok, ne akarjátok, hogy mi ebben állást foglaljunk, ne akarjátok, hogy ez a mi ügyünk legyen, oldjátok meg; amikor nekünk vannak háborús gondjaink, akkor ti sem jöttök okvetlenül gyors segítséggel és nem álltok mellénk, tehát ne akarjátok, hogy a szavazatainkkal vagy bármi mással folyamatosan támogassuk a ti konfliktusotokat; ne zavarjátok a mi fejlődésünket, oldjátok meg.

Mivel van egy nagyon erős távolságtartási igény a politikai Dél jelentős részéről, ezért vannak erős ellenlépések is, mind keleti, mind nyugati részről zajlik egy háttércsatározás a volt, el nem kötelezett világ magatartásának a befolyásolására. Hadd emlékeztessenek csak arra, hogyha megnézik, jelenleg hetente több magasrangú delegáció tart Kínából, Moszkvából, Washingtonból, az európai fővárosokból Afrika felé. Afrika kötése, lojalitása vagy legalábbis a nem ellenséges magatartásának a biztosítása a következő évek egyik kulcskérdése lehet.

Az ENSZ tagállamai és csoportjai közötti megosztottság és a bizalomhiány tovább mélyült az elmúlt fél-egy évben. Európában pedig azt tapasztaljuk, hogy az

európai biztonsági architektúra jelentős része bedőlt. A jelenlegi próbálkozások egyfajta biztonsági struktúra létrehozására már nem egységes európai rendben gondolkodnak, hanem egy nyugati és egy keleti biztonsági rendszer kialakításában, amivel párhuzamosan sajnos azt is meg kell állapítani, hogy a fegyverzetkorlátozási rendszerek jelentős része nem működik.

Visszatérő elem ebben a konfliktusban az esetleges nukleáris komponens kérdése, és azon túl, hogy ennek persze megvan a politikai fenyegetése, a fenyegetés jól kiszámított alkalmazása, főleg orosz részről, azért van egy másik komoly tanulsága is, amit nekünk figyelembe kell venni, hogy a küszöbállamok számára, tehát azon országok számára, amelyek éppen rendelkeznek nukleáris technológiával vagy nagyon közel állnak ahhoz, hogy rendelkezzenek nukleáris technológiával, ez egy komoly tanulság volt. Nem szabad lemondaniuk erről az elrettentő képességről, mert ha lemondanak, akkor úgy járhatnak, mint az ukránok, akik szerződésben garantáltan lemondtak a nukleáris képességről a kilencvenes évek elején, és adott esetben éppen a garantőr ország lett az, amelyik megtámadta őket. Nem volt olyan eszköz a kezükben, ami katonai értelemben ellenfenyegetést tudott volna felmutatni.

Ami érdekes dolog még, hogy felbomlott egy olyan rendszer, amit igazából alapvetően Európára találtak ki, találtunk ki annak idején, a második világháború után, nevezetesen a kölcsönös gazdasági függésre épített biztonsági rendszer. Tehát annál kisebb a konfliktus valószínűsége, minél nagyobb a gazdasági összefonódás az érintett országok között. Ez jelenleg gyors felbomlás alatt van, legalábbis kelet-nyugati vonatkozásban.

Nagyon gyors átalakulás figyelhető meg a fosszilisenergia-piacokon. Az egyik technológiai jellegű, amiről nagyon ritkán beszélünk. Most amerikai adatokat mondanék, de hasonlíthatóak hozzá a nemzetközi adatok. A fosszilis energia kitermelésében, és itt most elsősorban kőolajról beszélek, tehát a kőolaj kitermelésében a kitermelési hatékonyság meredeken csökken. 1980 magasságában hat kitermelt hordó olajból egy hordót kellett felhasználni arra, hogy a kitermelést biztosítsa. Jelenleg ez kettő hordó, tehát hatból kettő hordó, ami magát a kitermelést biztosítja. 2050-re három kitermelt hordóhoz kettő olaj energiefelhasználása lesz szükséges.

A másik ilyen gyors átalakulás a fosszilisenergia-piacon, hogy hónapok alatt átrendeződött a szállítók és a piacok rendszere. Nagyjából az volt a korábbi rend, hogy a közel-keleti olaj jelentős része Ázsiába ment, az orosz és az északi olaj pedig Európába jött, és ennek az volt az oka, hogy ezek a piacok voltak legközelebb a termelőhelyekhez.

Politikai megfontolásból ezek a szálak elszakadtak, megszakadtak. Európa alapvetően igyekszik dél felé fordulni és Amerika felé fordulni a beszerzésekben. Az orosz olaj pedig átorientálódott Ázsia felé, elsősorban India és Kína felvevőpiacai felé, ami a külső szemlélő számára azt mutatja, hogy mára beállt egy egyensúly, és nagyjából ugyanannyi a kitermelés, mint a szükséglet, mindenki megkapja azt, amire szüksége van. A változás mégis annyi, hogy ugyanaz a mennyiségű olaj ugyanakkora méretű piacra nagyobb költséggel jut el, és nagyobb üvegházhatásúgáz-kibocsátással jár az egész történet.

Szintén az energiapiacok átalakulását jellemzi, hogy gyorsul a befektetés a tiszta technológiákba. Ez részben jó hír. Talán kevésbé jó hír, hogy a világ energiaigénye olyan gyorsan növekszik, hogy ez a gyorsuló befektetés és a gyorsuló termelés, a tiszta energiákra vonatkozó gyorsuló termelés nem tudja csökkenteni a fosszilis energiák felhasználását, tehát az továbbra is a korábbi szinten marad, illetve helyel-közzel növekvően van.

Ha megnézzük a nem geopolitikai természetű kihívásokat, amik jelentősen hatnak a nemzetközi mozgásokra, ezek alapvetően fejlődésalapú kihívások, vagy ha úgy tetszik, akkor a nem fenntartható fejlődésből fakadó válságok, és ezek egyre inkább halmozódnak.

Klímaváltozás. Nyilván itt, a Házban is volt megbeszélés, vita vagy tájékoztató az IPCC legújabb jelentéséről. Ballagunk a 2,6-2,8 Celsius-fokos emelkedés felé a század végére. Ennek minden következményét nyilván önök ismerik. Kettőt hadd említsek csak, amiről kevesebbet szoktak említést tenni. A WHO adatai szerint 2050 körül a többletelhalálozás, csak a felmelegedésből fakadó többletelhalálozás, minden egyebet félretéve, évi 250 ezerre tehető. Tehát nagyjából egy Debrecen nagyságú városnyi lakosság csak azért fog meghalni, mert emelkedik a hőmérséklet, az összes többi hatást most ebbe nem számítom bele. De ennél talán nagyobb volumenű és jelentőségű a vagyonszűkülés, amely jelenleg zajlik a világban, a globális felmelegedés vagy a klímaváltozás miatti vagyonszűkülés az évi 3,6-4 billió dollár a becslések szerint. Tehát 3600-4000 milliárd dolláros vagyonszűkülésről van szó. Összehasonlításképpen: a magyar éves GDP 190 milliárd dollár körül van. A kérdés az, hogy hol van ez a rengeteg vagyon, honnan veszik el, miért nem látjuk. Ez nincs lekönnyelve, de ez nem jelenti azt, hogy a folyamat nem létezik. Ezt adósság formájában halmozzuk jelenleg, környezeti adósság, társadalmi adósság formájában és egyéb formákban, de ez nem fog eltűnni, ezt valaki majd egyszer meg kell hogy fizesse.

Vízválság. Átléptünk a billenőpontra. Bizonyára ismerik a planetáris határok koncepcióját, hogy nagyjából hol vannak azok a nagy kérdések, ahol többé-kevésbé jól behatárolható módon veszélyzónába ér a globális társadalom. A vizet tekintve eddig belül voltunk a kontrollálható működés határain. Úgy tűnik, hogy talán az elmúlt évben vagy ebben az évben átléptük a billenőpontot. Jelenleg ott tartunk, hogy az emberiség fele néz szembe legalább évi egyhónapos komoly vízhiánnyal, 2030-ra az elérhető édesvízkészlet és az édesvíz iránti igény globális léptékben 40 százalékos különbséget fog mutatni, és 2040-ben a világ gabonaellátásának 40 százaléka kellene hogy jöjjön olyan területekről, amelyeket akkor már nagyon súlyos vízhiány fog érinteni. A három vízprobléma közül jelenleg egyetlenegyre fókuszálunk leginkább, tehát a kevés víz, a túl sok víz és a szennyezett víz közül jelenleg inkább csak a vízhiányra fókuszolnánk. Csak a vízhiány miatt 15 éven belül körülbelül 400 millió ember kényszerülhet a lakhelye elhagyására, ha nem tudunk vízgazdálkodási, ételtermelési és energiatermelési fordulatot közösen, egyszerre megtenni.

Energiaválság. Ahogy korábban említettem, ez elsősorban Európát érintette, illetve Európán keresztül, a világpiaci áron keresztül aztán sok más országot. Ez az árstabilitásban most már egy megnyugvást eredményezett, de jelenleg magasabb kibocsátással működik a világ energiarendszere, mint volt a válság vagy az ukrajnai háború előtt. Sokkal kisebbek a felhalmozott tartalékok az energiarendszerben és ez egy nagyobb sérülékenységet jelent Európa számára is, ha egy hidegebb tél jön a következő évben.

Élelmiszerválság. 2019 és '22 között a konkrét veszélyben lévők, tehát súlyosan alultápláltak száma a világban 135 millióról 345 millióra emelkedett. Ha hozzávesszük ehhez, hogy a ma megtermelt élelmiszer mennyiségéhez képest legalább 30, de valószínűleg 50 százalékkal nagyobb mennyiségre lenne szükség 2050-ben, és ha összevetjük a vízkészleteket, annak felhasználását, az élelmiszerre vonatkozó igényt, akkor látszik, hogy a jelenlegi matek nem adja ki a 2050-ben szükséges egyenletet. Tehát komolyan bele kell nyúlni a rendszerbe.

A biodiverzitásba nagyon nem mennék bele. A jó hír az, hogy decemberben meg tudtunk állapodni Montreálban, a COP 15-ön, tehát a részes felek 15. csúcstalálkozásán

egyfajta célrendszerben és végrehajtási programban, de tudni kell, hogy zajlik a hatodik tömeges kihalási hullám a Föld történetében. Ennek ezúttal első alkalommal egyetlenegy faj az okozója: maga az ember.

Pandémiafenyegetettség. Nagyjából túl vagyunk a Covid-válságon, nem teljesen, de nagyjából. A következtetések levonása, a tanulságok leszűrése még nem fejeződött be sajnos, viszont már zajlanak a modellezések, hogy körülbelül hasonló vagy nagyobb pusztító erejű pandémiára mekkora esélyek vannak és mikor jelenhetnek meg ezek. Az elemzői konszenzus szerint a Covidnál pusztítóbb vagy legalább ilyen pusztító járvány 25 éven belüli megjelenésének az esélye 47-57 százalék. Ha ezt tíz éven belülré modellezzük, akkor ez az esély 22-28 százalék. Ez rendkívül magas. Tehát a kérdés nem az, hogy fel kell-e készülni egy következőre, nem az, hogy lesz-e, hanem az, hogy mikor lesz és mennyire vagyunk felkészülve erre.

Adósságválság globális értelemben. Ha a szuverén adósságok szintjét összerakjuk a világban, ez a világ GDP-jének több mint 200 százaléka. Ez azt jelenti józan fejjel végiggondolva, hogy ezt az összeget a világ nem fogja visszafizetni. Nincs olyan biztosíték, hogy ezt maradéktalanul ki lehessen forogni, tehát ennek egy részét le kell majd írni, a másik részét el kell inflálni, de ennél rövidebb távon nagyobb gondot jelent, hogy 76 ország van jelenleg a fizetéseképtelenség határán. Az ENSZ-tagállamainak száma 193. Ez azt jelenti, hogy a tagállamoknak több mint egyharmada és most már nemcsak arról van szó, hogy a miniállamoknak vannak fizetési gondjaik, hanem arról, hogy olyan nagy gazdaságok is ebben a veszélyzónában vannak, mint Pakisztán, Egyiptom, Nigéria, Ghána, Argentína és még jó néhány nagy gazdaság. A legszegényebb tagországok adósságszolgálatára egyébként egy év alatt 35 százalékkal növekedett. Tehát ha nem lehet belenyúlni valami okból a nemzetközi pénzügyi rendszerbe, beleértve a nemzetközi pénzügyi infrastruktúrát, akkor olyan komoly bedőlések lehetnek, aminek a kezelésére jelenleg nincs meg a rendszer a világban. Az eddig felsorolt okok következményeit már a menekültek számában is látjuk. Angol terminológiával a forced displacements, tehát a kényszermenekültek száma 2022 végére 100 millió volt. Ez nem azonos a migrációs számmal. Az ENSZ adatai szerint a migrációs szám 247 millió körül volt. És ha azokat nézzük, akik nem abban az országban élnek, ahol megszülettek, ezeknek a száma körülbelül 400 millió. Ez egy gyorsulóban lévő mutató, mindegyik adat egyébként.

Mi következik ezekből, egyrészt a geopolitikai trendekből, másrészt pedig a nem fenntartható trendekből? Ha megpróbáljuk integrálni a geopolitikai kihívásokat és a nem fenntartható fejlődésből adódó kihívásokat, amelyek egyébként a gyakorlati életben valóban összekapcsolódnak, tehát a jelenlegi problémáink már nem elválasztódnak egymástól... Egy új történelmi fejezetnek az elején vagyunk, ez elkezdődött. Az antropocén kor valamikor a múlt század hetvenes éveiben elindult, amikor az ember vált a földi élet körülményeit, feltételeit befolyásoló, megváltoztató tényezők első számú játékosává, most pedig elindult az antropocén kori válságok prototípusa. Tehát arra kell felkészülnünk, hogy a jelenlegit úgy megértsük, hogy a következőben már helyes lépéseket tudjunk tenni. Ennek az antropocén kori prototípusválságnak néhány jellemzője, hogy a geopolitikai rivalizálás erősödőben van, erősödőben is lesz, ez egy tartós trend, úgy tűnik; a másik, a globális közjavak kormányzása rendkívül gyenge vagy nem létezik. Mit tekintünk globális közjavaknak? Azokat az egész Földre vonatkozó természeti erőforrásokat, amiket közösen használunk: atmoszféra, óceánok, nagy vízkészletek, hidrológiai ciklus, biodiverzitás.

Ezeknek a használata közösen zajlik, látjuk rajta a közlegelők tragédiájának a történetét, és nem látjuk benne azt a kormányzási rendszert, ami alkalmas lenne arra, hogy egy nagyon gyorsan romló tendenciát képes legyen megállítani. Ezen dolgozunk

jelenleg, és nagyon sokan dolgoznak rajta, de nem kedvező egy ilyen kormányzási rendszer megerősítésének, hogy ugyanakkor a tagállamok közötti versengés és geopolitikai megosztottság viszont mélyülőben van. A globális válságkezelési mechanizmusok gyengülnek jelenleg.

Láncreakcióban jelentkező problémákról van szó, ezt megtapasztaltuk a Covid-válság idején, vegyük komolyan. Ebben benne vannak a geopolitikai, a gazdasági, a társadalmi és a környezeti következmények egyszerre. Ezek következtében a gyors, nagyléptékű összeomlások esélye növekszik jelenleg a világban, általában ott, ahol a leginstabilabbak a társadalmi és a gazdasági feltételek országokon belül. Ugyanakkor azért van jó hír is: tovább gyorsul a tudományos és technológiai robbanás. A Moore-törvényt, hogyha ez így ismerős, az elektronikában alkalmazták az ötvenes évek végétől, a hatvanas évek elejétől, ami arról szólt, hogy körülbelül másfél évenként duplázódik meg egy tranzistor képessége, vagy ugyanannyi pénzből másfél év alatt lehet kétszer akkora teljesítményt előállítani a tranzistorok szintjén, tehát nagyjából ezt hívták Moore-törvénynek. Ez a Moore-törvény él továbbra is, sőt néhány technológia tekintetében gyorsulóban van.

Olyan módon gyorsulóban van a technológiai és tudományos robbanás, hogy képes felülrni uralkodó folyamatokat. Nem volt képes megváltoztatni azokat a válságtrendeket, amiket az előbb említettem, viszont képes arra, hogy a jövő peremfeltételeit jelentősen módosítsa. Néhány területet említenék ezek közül, amikben biztos, hogy a maitól eltérő feltételek között fogunk élni, legyenek ezek akár jobbak, vagy akár kockázatot is hordozóak, a mesterséges intelligencia fejlesztése - éppen most léptünk át egy küszöböt ebben -, az élettudományok és a hírvivő RNS-vakcina fejlesztése. Ugye, ez abszolút game changer a gyógyászatban. Áttörésközeli állapotban vagyunk a kvantumszámítógépek és a fúziós energia előállításának tekintetében.

Ha figyelembe veszem egyrészt a ránk nehezedő kockázatokat, másrészt pedig a tudományban és a technológiában jelentkező robbanás lehetőségeit, akkor a kettő együttes hatása viszont azt vetíti előre, hogy az országok közötti fejlesztési különbség rövid távon növekedni fog, függetlenül attól és annak ellenére, hogy valójában ennek az ellenkezőjét szeretnénk elérni. Ilyen háttér mellett mi történik az ENSZ-ben? *(Dr. Vadai Ágnes távozik a bizottság üléséről.)*

Az ENSZ-ben általában a világban zajló folyamatok leképeződése és tükröződése figyelhető meg, így látható az is, hogy a tagállamok közötti bizalomhiány mélyülőben van. De az ENSZ-nek van egy másik feladata is azon túl, hogy tükrözze azt, ami a világban van, hogy próbáljunk megoldásokat keresni, és ezen dolgozom én is a csapattal. Nem segíti a munkát az, hogy az ukrán háború miatt a Biztonsági Tanács gyakorlatilag le van bénítva. Tehát amikor létrehozták az ENSZ-t, és azon belül létrehozták a fő szerveket, a Biztonsági Tanácsot is beleértve, akkor a Biztonsági Tanács fő feladata az volt, hogy őrködjön a világ békéje és biztonsága fölött, illetve előzze meg a következő nagy konfliktusokat. Tekintettel arra, hogy jelenleg a Biztonsági Tanács egyik állandó tagja, amelynek vétőjoga van, követte el magát a támadást, és ő az, aki blokkolja a Biztonsági Tanácsnak bármilyen érdemi vitáját a kérdés megoldásáról, ezért a Biztonsági Tanács most játéktéren kívül van. Az orosz vezetés közölte az ENSZ főtitkárával, hogy nem lát számára szerepet, és nem is kíván szerepet adni számára az ukrajnai háború politikai rendezésében, ezért maga az ENSZ főtitkára és a titkárság, beleértve az ENSZ-ügynökségeket is, a marginális kérdésekre, tehát nemcsak a háborúbéke kérdésére tud koncentrálni, hanem ezért történt az, hogy alapvetően kereskedelmi kérdésekkel is foglalkozik, tehát a fekete-tengeri gabonakereskedelem ügyével, fogolycserékkel, illetve a nukleáris létesítmények biztonságának a kérdésével.

Az összes többi kérdés, ami ezzel a konfliktussal vagy más konfliktusokkal összefüggésben megjelenik, az talán most először a történelem során a Közgyűlésre zúdult rá. És a Közgyűlés az, amelynek ugyan nem változott meg a jogositványa, tehát a Közgyűlés nem tud nemzetközi jogi kötelező érvényű határozatokat hozni, de a viták ott zajlanak le, és a határozatok is ott születnek meg.

Ebből fakadóan én arra kértem a tagállamokat, hogy egyrészt próbáljunk egyfajta rendet vágni a saját gondolkodásunkban, és egyfajta prioritási rendet fölállítani, miközben iszonyú mennyiségű téma hever az asztalon, és viszi előre a rutin; 181 napirendi ügy van egyébként fél év alatt körülbelül a Közgyűlés napirendjén. És amikor azt mondtam nekik, hogy akinek 181 prioritása van, annak nincs prioritása, és ez válsághelyzetben egy meglehetősen veszélyes helyzet, tehát bármilyen kérdéssel is foglalkozunk, legyen két vezérgondolatunk. Az egyik, hogy az adott ügy és az adott eljárás, az adott döntés mennyiben segíti a válságkezelést és mennyiben segíti a transzformációt. Ez a két ügy lesz az, ez a két kérdéskör lesz az, ami meghatározza, hogy a tagállamok, vagy ha úgy tetszik, az emberiség körülbelül milyen rövid és hosszú távú jövőképpel fog tudni rendelkezni.

A transzformációról hadd tegyek néhány említést. A válságkezelés nyilván egy könnyebben emészthető dolog, a rövid távú túlélés elősegítéséről szól. Tehát a transzformációról én úgy gondolom, hogy itt az ideje megerősíteni néhány korábban már kimondott politikai célt csak azért, hogy nehegy eltévedjünk az erdőben. És ezért lesz az, hogy ősszel, szeptemberben lesz egy SDG-csúcs, tehát a fenntartható fejlődési célok megerősítésére sor fog kerülni. Függetlenül attól, hogy a végrehajtásban rendkívül rosszul állunk, de hogyha erre lesz kérdés, nagyon szívesen elmondom majd.

Erősítsük meg a klímával kapcsolatos céljainkat, mert ez maga alá fog tudni temetni bennünket; erősítsük meg az energiaátmenettel kapcsolatos céljainkat; dolgozzuk ki a vízzel kapcsolatos céljainkat - ebben a múlt héten áttörést értünk el -; nézzük meg, hogy az élelmiszer-biztonsággal kapcsolatos céljainkat hogyan tudjuk teljesíteni, és erősítsük meg. És erősítsük meg a természeti, az egészségvédelemmel kapcsolatos és a természeti csapásokkal szembeni ellenállóképességet szolgáló céljainkat.

A másik, amit kértem a tagállamoktól, és ez a transzformáció része, hogy a döntés-előkészítésnek és a döntés végrehajtása validálásának legyen egy erősebb tudományos megalapozása. Tulajdonképpen egészen fura helyzet, hogy egy olyan nagy szervezetben, mint az ENSZ, 193 ország folyamatos tárgyalásában, döntés-előkészítésében a tudomány vagy ad hoc alapon, vagy egyáltalán nincs ott. Egy olyan helyzetben, amikor nagyon komplex válságokkal nézünk szembe, amikor nagyon integrált megoldásokat kell találni, és amikor tudományos tényanyagokra, evidenciákra kellene építenünk a következő időszakokat. Szükség van, és ezen elkezdünk dolgozni, a közgazdasági gondolkodás megújítására, ezt a szakmai zsargon úgy hívja jelenleg az ENSZ-ben, hogy going beyond GDP, ami nem azt jelenti, hogy ki akarjuk dobni a GDP-t az ablakon, hanem azt, hogy a tevékenységünknek, miközben építjük a gazdaságot, nagyon-nagyon sok mellékhatása van. Ezeket a mellékhatásokat nem szükségszerűen mérjük és nem szükségszerűen tervezzük. Általában arra fókuszálunk, amit szeretnénk elérni, és amit nem akarunk elérni, arra nem fókuszálunk. Ennek megvan az a veszélye, hogy ha valamit nem mérünk, akkor azt hisszük egy idő után, hogy az nem létezik. Ha az úgynevezett externáliákat, a külső mellékhatásokat figyelembe vesszük, most már azért nem lehet nem észrevenni, hogy ezekből az externáliákból olyan trendek rakódtak össze, mint a klímaváltozás, a vízválság, a biodiverzitás hanyatlása, tehát az emberiség egzisztenciális feltételeit befolyásoló ügyek jöttek elő ebből. Ezért van szükség tehát a közgazdasági gondolkodás

olyan megújítására, amely a döntés-előkészítésben már számításba tudja venni a lehetséges legteljesebb körű impaktrendszerét.

Szükség lenne - és bízom benne, hogy ez két éven belül meg fog születni globális szinten, talán minél több országban nemzeti szinten is - társadalmi megegyezésre abban, hogy körülbelül hol vagyunk és hova szeretnénk továbbjutni. Ez nagyon nehéz háborús időszakban, de mégiscsak arról van szó, hogy ha transzformációra van szüksége a globális közösségnek és azon belül minden országnak különböző mértékben, akkor ez igen nagy mértékben veszi igénybe az adott társadalom energiáit, erőforrásait, és erről kell egy minimális megegyezésre jutni mindenhol. Ez megtörtént annak idején az SDG-k elfogadásakor, de én ezt felborulónak látom nagyon sok ország esetében.

Szükség lenne egy új békeagenda kidolgozására. Ez most nem tűnik nagyon valószínűnek az ukrajnai háború időszakában, de ne felejtsük el, hogy ez a háború véget fog érni. Még nem tudjuk, hogy melyik napon, nem tudjuk, milyen eredménnyel, de utána lesz egy következő korszak és azt ott kidolgozni már késő lesz, most kell ezen gondolkodni.

Volna még egy olyan tétel, amit én nagyon szeretnék, és talán sikerült rávinni az ENSZ gondolkodására, hogy miközben szinte ideologikusan beszélünk arról, hogy az emberi jogok biztosítása egy alapvetés, és nagyon sok mindent jogalapon, hozzáférésalapon kezelünk, kicsit elkezdtünk elfeledkezni arról, hogy az általános emberi felelősség is kodifikálható. Aki jogot végzett, tudja, hogy a jogok és a felelősségek mindig együtt mentek a római kortól fogva. Jelenleg, amikor a jövőről beszélünk, nagyon kevésbé jön párba, hogy mihez van jogunk és ehhez milyen felelősség tartozik. Ebben a leginkább kiugrónak látom a globális közjavak iránti felelősség tudatos felvállalását.

Szüksége van az ENSZ-nek intézményi reformokra, de talán az ENSZ-en túlmenően is az egész multilaterális rendszernek. Például a nemzetközi fejlesztési pénzügyi intézetek reformja már elkezdődött, de ez nem lesz egy egyszerű menet, ugyanis nagyon-nagyon komoly érdekeket fog érinteni. Most áprilisban lesz a Világbanknak egy közgyűlése, utána egy új elnököt választanak, konzultációs folyamatban vagyok velük és azt látom, hogy elég komolyan át fog alakulni a Világbank prioritásrendszere, főleg akkor persze, ha ez átmegy a részvényeseken.

Amikor a világ sorsának alakítására vonatkozó megállapodások születnek és tárgyalások zajlanak, akkor egyre inkább olyan irányba megyünk el, hogy önkéntes tagállami vállalásokat szoktunk tenni, és erről jelentéseket is szoktunk tenni. Viszont ezeknek a jelentéseknek a validálását segítő tudományos rendszer foghíjas vagy helyelközzel nem létezik. Ezt fel kell építeni, mert a jelenlegi rendszerben azt tapasztaljuk például az SDG-k végrehajtásánál - évenként a tagállamok egy jelentős része végrehajtási jelentést tesz -, hogy ha az ember végigolvassa ezeket a végrehajtási jelentéseket, akkor az a benyomása, hogy tulajdonképpen nagyon jól állunk. Majdnem rózsaszínű a történet, egyik szebb, mint a másik, sőt van egyfajta szépségverseny is ezekben a jelentésekben, de ha megnézzük az ugyanarra az időszakra vonatkozó globális adatokat, ott pedig egy meglehetősen ijesztő kép alakul ki. Felmerül a kérdés, hogy akkor honnan jönnek ezek a fenyegető trendek, ha nem a 193 országtól vagy a 8 milliárd embertől. Hát onnan, hogy jelentősen javítani kellene azt az őszinteséget, amellyel a saját dolgainkkal szembenézünk és javítani kell ennek a tudományos validálását is. Nem lesz egyszerű, hiszen a jelentések igen nagy része a legtöbb országban belpolitikai indíttatású és a köznek szól, nem annyira a globális megoldandó feladatok részét képezi.

Jogi értelemben ennek a transzformációnak szintén lenne további teendője: a pályamódosítást szolgáló kitűzött célok és a meglévő szabályok közötti ellentmondások feloldása. Ez kicsit ezoterikusan hangzik. Mit jelent? Évszázadok óta, és ezt büszkén valljuk, egy szabályok által vezérelt társadalmakban élünk. Ez igaz gyakorlatilag mindegyikre függetlenül attól, hogy demokrácia, nem demokrácia, évszázadok óta vannak megegyezett szabályaink, legyenek azok királyi rendeletek, törvények, kormányhatározatok, írott, íratlan, erkölcsi, vallási, bármiféle szabályok, amelyek nagyjából tudatták velünk azt, hogy mi a jó és mi a rossz. Körülbelül húsz évvel ezelőtt értünk el arra a pontra, amikor közösen beláttuk azt, hogy miközben lehetünk szabálykövetők, egyre több válsaggal nézünk szembe, némelyik már itt van, némelyik pedig ott van a küszöbön, és ezért elkezdünk célokat megalkotni. Olyan célokat, amelyeknek az lett volna a feladatuk és a mai napig is az a feladatuk, hogy módosítsanak a további fejlődésünk irányán és a működésünk jellegén. Ezeket a célokat elkezdjük megalkotni, fenntartható fejlődési célok, klímacélok, vízpolitikai, biodiverzitási célok, energiahatékonysági célok s a többi, s a többi, de az esetek egy részében az erre vonatkozó létező szabályokat nem módosítottuk. Tehát lehetnek kormányok teljesen jogkövetők vagy akár vállalatok, ugyanakkor nem fogják követni azokat a célokat, amelyeket megint csak közösen elfogadtunk. Ezt az ellentmondást minél gyorsabban fel kell oldani a világban, de nem lesz egyszerű dolog. Jelenleg csak klímapolitika tekintetében több mint 3000 per zajlik kormányok és vállalatok ellen, amelyeket magánszemélyek, civilek vagy politikai szervezetek indítottak azzal a váddal, hogy az adott grémium, legyen az kormány, önkormányzat, vagy vállalat tevékenysége nem összeegyeztethető azokkal a célokkal, amelyeket ilyen vagy olyan szinten elfogadtak. Tehát ha maradna ez az ellentmondás hosszú távon, akkor az az eredmény hatékonyságának a romlását és egyfajta társadalmibizalom-gyengülést eredményezné a világban.

Említettem, és ez az utolsó, amit szeretnék önök elé tárni, hogy a múlt héten áttörést értünk el: 1977 óta az első globális vízügyi konferenciát hívtuk össze az ENSZ-ben. Ez önmagában már egy áttörés volt, mert ilyenre ezer ok miatt nem került sor, és mint kiderült, óriási érdeklődés és igény volt arra, merthogy gyorsan be lehetett látni az elmúlt hónapokban, hogy egy: vízválságban vagyunk, kettő: átléptük a billenőpontot, három: a hidrológiai ciklus a globális közjogok részét képezi. Ezt nem mondtuk ki nagyon sokáig, és most már evidenciaként ott van a helye.

Ha ennek a konferenciának az eredményeit összegezném, akkor azon túl, hogy hányan vettek részt meg milyen szervezetek, milyen ország milyen szinten képviseltette magát, ez most majdnem mindegy. Lett körülbelül 700 olyan jellegű önkéntes vállalás, amiknek a jelentős részét kormányok, országok tették, de nagyvállalatok és civil szervezetek is bejegyeztettek kötelező jellegű vállalást. Hogyha ezeknek a társított, számszerűen kinevezett pénzügyi értékét odateszem, és csak azt számolom, ahol konkrétan megnevezett, befektetendő összeget jelöltek meg a vállalástevők, akkor ez 342 milliárd dollár, amit mostantól kezdve 2030-ig a változás érdekében be fognak fektetni a szereplők. Ennek a hatása, a kiváltott hatása viszont 1 billió fölött lesz, tehát ezermilliárd dollár fölötti hatást fogunk vele generálni.

Az én feladatom az volt ennek a konferenciának a végén, hogy 5 percen foglaljam össze a világ számára, hogy mi az eredmény. Én ezt 9 pontban a következők szerint foglaltam össze, és ezeket úgy hívjuk, hogy game changerek, tehát hogy mik azok a legfontosabb olyan üzenetek, megállapítások, változtatások, amikben most megegyeztünk és amiket végre fogunk hajtani. Hétfőtől kezdjük egyébként, hogyha visszaérkeztem.

Tehát ilyen horderejű kérdések például, hogy integrálni fogjuk a klíma- és vízpolitikát. Amiről sokat beszéltünk, merthogy a klíma 80 százalékát a vízen keresztül érzékeljük, és egyébként a legtöbb ember számára a klímaváltozás valójában vízproblémát jelent, de ezt soha nem tettük meg a politikák integrálása szintjén. Ezt meg kell tenni globális szinten, és valószínűleg meg kell tenni a lehető legtöbb országban nemzeti szinten is.

A második, hogy létre fogunk hozni egy globális vízügyi információs rendszert. Tehát ha integráljuk a víz- és klímapolitikákat, akkor ennek evidens része, hogy integrálni kell az adatbázisokat, és ezt meg kell tenni globális szinten is annak érdekében, hogy ha önök egy olyan kérdést kapnak a választókerületükben, hogy képviselő asszony, úr, öt vagy tíz év múlva mennyi és milyen vízre számíthatunk ebben a térségben vagy ebben az országban, akkor a tisztességes válaszom az, hogy nem tudjuk. *(Bencsik János távozik a bizottság üléséről.)*

De jobban tudhatnánk, hogyha ezt a globális vízügyi információs rendszert létrehoznánk és üzemeltetnénk, ami nemcsak egy globális központot, hanem annak a regionális lebontását is jelenti. Ez óriási adatmennyiség folyamatos feldolgozását fogja hozni. Ez különösen olyan országok számára lesz nagy jelentősége, ahol az intézményi és tudományos képességek még szerény szinten állnak.

2027-ig létre fogunk hozni egy globális korai előrejelző rendszert, ami a rövid távú természeti csapásokkal összefüggő nagy kockázatokra való felkészítést és figyelmeztetést fogja tudni rendelkezésre bocsátani. A negyedik ilyen egy nagyon nagy léptékű dolog, és nagyon hosszú folyamat, sok munkát igényel: el kell választanunk egymástól az energiatermelés, az élelmiszer-termelés és a vízfelhasználás növekedésének a trendjeit. Miről van szó? Jelenleg a világ édesvíz-felhasználásának közel 80 százaléka élelmiszertermeléssel, és ha a teljes élelmiszer-feldolgozást is beleveszem, akkor körülbelül 85 százaléka az élelmiszer-termeléssel és -feldolgozással van összefüggésben.

Ha meg kell növelnünk a világ élelmiszer-termelését a következő 15-20 évben körülbelül 50 százalékkal, akkor a matek értelemszerűen nem jön ki, tehát nincs már annyi tartalék, több élelmiszert kevesebb vízzel kell majd előállítanunk. Az energiatermelés vízfogyasztását is azért kell elválasztani ettől a trendtől, mert ha csak a széntermelést, a szénfeldolgozást és a szénalapú energiatermelést veszem figyelembe, akkor ennek a vízigénye éves szinten nagyjából megegyezik 1 milliárd ember vízigényével.

Az ötödik ilyen: elkezdjük kidolgozni, és remélem, hogy néhány hónapon belül be tudjuk fejezni, a víz közgazdaságtanának a megújítását. Ha kérdés lenne rá, akkor erre majd visszatérek.

A hatodik: létrehozunk egy globális vízügyi oktatási hálózatot, ez egy egyetemi hálózat, amibe nagyon szeretném, hogyha magyar szereplők is be tudnának kapcsolódni.

A hetedik: a határon átnyúló vízügyi együttműködések kérdése, amiről régóta tudjuk, hogy egy nagyon szükséges, fájó, nehezen működő kérdés sok ország esetében. Az eddigi legjobb keretmegállapodás az ENSZ vízügyi konvenciója vagy az UNECE-konvenció. Ennek a globális kiterjesztését elkezdjük, és csak az elmúlt néhány hétben tíz nem európai ország csatlakozott hozzá.

A nyolcadik, hogy az ENSZ intézményi reformját felgyorsítva, a vízügyi kérdésekre vonatkozó, jelenleg kaotikus helyzetet megpróbáljuk rendbe szedni. 32 ENSZ-ügynökség foglalkozik jelenleg vízügyi kérdésekkel, 32 prioritással, 32 költségvetéssel, egységes stratégia nélkül, miközben megyünk bele a vízválságba. A főtítkárral már elkezdjük a beszélgetést a tagországokkal is, hogy körülbelül mi lenne

az a rendszer, ami ezt egy kicsit keretbe tudná foglalni. Annak érdekében, hogy az előbb említettek végrehajtását nyomon tudjuk kísérni, 2025-ben egy kormányközi áttekintést össze fogunk hívni.

Erre mentünk a múlt héten, ez egy áttörés. Ha ezt végre tudjuk hajtani, akkor nagyon-nagyon komoly lépést tettünk előre. Elnök urak, köszönöm szépen, és elnézést, hogy ilyen hosszán tartott a tájékoztató.

Kérdések, vélemények

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, elnök úr. 45 percünk maradt az együttes bizottsági ülésből. Rendkívül izgalmas volt a tájékoztatás, és azt hiszem, hogy bátran mondhatjuk, hogy jó ember ül jó helyen Magyarország színeiben. Ez nem egy mellékes dolog! Gratulálni szeretnék az eddig elért eredményekhez.

Két rövid kérdést szeretnék csak feltenni. Az egyik azzal foglalkozna, hogy az ENSZ-világrendnek - valóban az ENSZ Alapokmánya alapján - az jelenti az alapvető elvét, hogy van az államok szuverén egyenlősége, ami támogatja az államok szuverenitását, területi integritását, és ezt Oroszország jelenleg lábbal tiporja.

Az az ország, amely az ENSZ BT-nek a tagja. Az lenne az igazi kérdés, hogy hogyan tudja ezt arcvesztés nélkül megúszni az ENSZ, hiszen ráég az ENSZ-re magára, hogy ebben a helyzetben tehetetlen, hiszen az egyik BT-tag tiporja lábbal az ENSZ alapelveit. Azt mondta a közgyűlési elnök úr, hogy az ENSZ Közgyűlésének most át kell vennie bizonyos értelemben a lebényt BT szerepét. Milyen módon tud arcvesztés nélkül ebből a helyzetből az ENSZ kikerülni? A világot nyilvánvalóan meghatározó módon érinti, hogy meg kell állítani az agresszort. De nyilvánvalóan vannak olyan alkérdések is, amelyek aztán idekapcsolódnak, például az agresszor felelősségre vonása egy idekapcsolódó kérdés. Gondolom, a nemzetközi közösségben az ezzel kapcsolatos gondolkodás elér a Közgyűléshez is, bár azt hiszem, fontos itt az a megjegyzés, hogy nem szabad, hogy csak a nyugati buborékból értékeljük ezeket a problémákat, hiszen van egy tágabb környezet és végsősoron ez is meghatározó dilemma, amelyre választ kell adni, hogy hogyan lehet az egyetértést a nyugati félteke és a globális Dél között ebben a kérdésben is megtalálni.

A másik ügy pedig, amit szeretnék felvetni, az a nemzeti kisebbségek kérdése, hiszen nekünk, magyaroknak nincs más, mint a nemzetközi diplomácia, hogy kicsit meghosszabbítsuk a közvetlen befolyásunkat, hogy segítsünk az elnyomott, hátrányos helyzetű nemzeti kisebbségek ügyén. Milyen lehetőségek merülnek fel az ENSZ Közgyűlése, illetve az ENSZ szintjén, hogy előre tudjunk lépni ezen a területen?

Az én bizottságomból egyelőre Gurmai Zita jelezte a felszólalási igényét, és írom a többieknek is. Megállapodtunk elnök úrral abban, hogy a két bizottság felváltva fog kérdéseket feltenni, tehát először megadom a szót Gurmai Zitának, azt követően a többi képviselőtársamnak. Te is mondd meg, hogy ki lenne az első tőletek! *(Dr. Keresztes László Lóránt: Figyelem a jelentkezést. Eddig nem volt jelentkező, de már látok is egyet.)* Parancsolj, Zita!

DR. GURMAI ZITA (MSZP), a Külügyi Bizottság tagja: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Urak! Kedves Képviselőtársaim! Éppen 40 évvel ezelőtt volt az első magyar ebben a pozícióban, Hollai Imre éppen a '82-83-as évben volt a Közgyűlés elnöke, előtte külügyminiszter-helyettesi pozíciót töltött be, tehát gyakorlatilag ez a második alkalom, ezért mindenképpen szeretném elismerni ezt a munkát és gratulálni hozzá. Azóta ismerem, amikor ENSZ-nagykövetként dolgozott, de annak is már most egy jó ideje.

A beiktatását követően volt egy olyan nyilatkozata, hogy az ENSZ Közgyűlése az ENSZ legmagasabb fóruma, amelynek fő feladata annak a meghatározása, hogy milyen

irányba menjen a világ. Mennyiben érzi ezt az elnöki tevékenysége alatt? Volt-e olyan konkrét pillanat, esemény, amikor ez érzékelhető volt? Természetesen nagyon határozottan végighallgattam, amit mondott, de ez a kérdés továbbra is érdekelne.

A másik, hogy az elnöki munkájának alapelvei között említette a bizalmat, de a bizalomhiány tovább mélyült, erről volt egy fél mondata. Beszért a szolidaritásról, a fenntarthatóságról. Azt gondolom, hogy ebben a legjáratosabb, hiszen ezt mindig is szívügyének tekintette, valamint a tudományos megalapozottságról. Örömmel hallottam, hogy a döntés-előkészítésbe, a tudományos alap előkészítésébe is beleállt. Azt gondolom, hogy ez furcsán hangzott, tulajdonképpen egy magyar kellett ahhoz, hogy ez most elinduljon, mindenesetre ez abszolút fontos, én legalábbis nagyon fontosnak tartom.

A harmadik kérdés azzal kapcsolatos, hogy a beiktatási beszédében a jelen időszakot a második világháború óta eltelt idők legösszetettebb kihívásainak időszakaként írta le, és azt gondolom, hogy ez az értékelés ma is érvényes. Lát-e olyan fenyegető veszélyt, hogy az ENSZ nemzetközi intézményként nem tudja hatékonyan betölteni azt a funkciót, amiért létrejött és akár az elődszervezetének, a Nemzetek Szövetségének, a Népszövetségnek a sorsa várhat rá?

A zárókérdésem a következő. New Yorkban voltam a Commission on the Status of Women 67 alkalmával, ahol önnek is lehetősége volt beszédet tartani. Ebben a beszédben mi az, amiről úgy gondolja, hogy emlékezni fognak vagy emlékezhetnek rá a nők? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szabó Rebeka! Arra szeretném kérni minden képviselőtársunkat, hogy próbáljuk meg az időkorlátokat figyelembe venni és röviden, összefogottan feltenni a kérdéseinket. Szabó Rebeka képviselő asszony.

SZABÓ REBEKA (Párbeszéd), a Fenntartható Fejlődés Bizottságának alelnöke: Köszönöm a lehetőséget. Köszönöm szépen a nagyon kimerítő beszámolót, elnök úr. Rövid leszek.

Egyrészt annyit akartam elmondani, hogy nagyon örülök, hogy a fenntarthatósági szempontok ennyire központi szerepet játszottak a beszédében. Mi a Párbeszéd-Zöldekben zöldpártként tíz éve próbáljuk ezeket a témákat a magyar politikai életben hangsúlyozni, és nagyon örülök neki, hogy most a kormánypárti jelenlévők is tulajdonképpen kormányoldalról hallhatnak ilyen szavakat. *(Dr. Zsigmond Barna Pál: Először halljuk!)*

Azt akartam kérdezni, mivel a vízproblémákat meglehetősen központi kérdésként jelezte, hogy Magyarország szempontjából a vízellátás kérdésben mit lát esetleg nagyon fontos témának, mire kellene odafigyelni. Ennek függvényében érdeklődöm, hogy például mit gondol, van-e véleménye arról, hogy az akkumulátorgyárakat egy ilyen kis országban összezsúfolják, amikor ennyire nagy az akkumulátorgyárak vízfelhasználása. Ezt a vízellátás biztonsága szempontjából hogyan értékeli?

A másik kérdésem az élelmiszer-biztonságra vonatkozik. Erre röviden kitért. Az iránt szeretnék érdeklődni, hogy lát-e esetleg olyan folyamatot, hogy akár az ökológiai gazdálkodás, akár a táji adottságokhoz jobban illő mezőgazdaság hatékonyságával lehet-e ebben a kérdésben előrelépni.

Illetve a harmadik kérdésem pedig azzal kapcsolatos, hogy az ENSZ Közgyűlés elnökeként még a beiktatási beszédében is említette értelemszerűen ezt a borzalmas háborút, amely itt, a szomszédunkban dúl. Mivel mi a Párbeszéd-Zöldekben szintén békepártiak vagyunk, bár az itthoni propaganda szereti az ellenkezőjét hangsúlyozni,

érdeklődöm, hogyan értette azt, hogy gyors békére és fegyverszünetre van szükség. Mármint a céllal természetesen egyetértek, csak hogyan gondolja ezt kivitelezhetőnek. Mondjuk, egy gyors fegyverszünet milyen módon tudna megtörténni Oroszország és Ukrajna között, lévén Oroszország az agresszor? Köszönöm szépen a válaszait előre.

ELNÖK: Csöbör Katalin!

CSÖBÖR KATALIN (Fidesz), a Külügyi Bizottság tagja: Köszönöm szépen a lehetőséget, elnök úr, és köszönöm szépen a beszámolót, amely tényleg tulajdonképpen mindenre kiterjedt, amit vártunk. Mégis engedjen meg nekem is két gondolatot.

Az ENSZ 1945-ben a Népszövetség jogutódjaként azzal a céllal jött létre, hogy megelőzze a háborúkat, a háborús konfliktusokat, hogy teremtsenek olyan körülményeket, hogy békés körülmények között tudják lefolytatni a tárgyalásokat. A megelőzésben, úgy gondolom, kudarcot vallott az ENSZ. Ha jól tudom, az ENSZ Közgyűlése 2023. február 23-án, az orosz-ukrán háború 365. napján 141 igenlő, 7 ellenző szavazat és 32 tartózkodás mellett elfogadta az azonnali tartós békét sürgető határozatát. Gondolom, ma egy hasonló határozatot fogunk elfogadni az Országgyűlésben. Arra szeretném kérni, hogy próbáljon mindent megtenni annak érdekében, hogy a szervezet minden tagja cselekvő összefogással tényleg tegyen meg mindent a béke érdekében.

Azt szeretném kérdezni, hogy milyen lehetőséget lát arra, hogy az ENSZ Közgyűlése valóban betöltse az alapításkor kitűzött célját, hogy csökkentse a háborús konfliktusokat, ezek számát és erejét, és lát-e egyáltalán lehetőséget arra, hogy az ENSZ egy saját béketervvel álljon elő és első lépésben tűzszünetet érjen el, azt követően pedig valamilyen békés rendezésre irányuló folyamatot indítson el. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Keresztes elnök úr!

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP), a Fenntartható Fejlődés Bizottságának elnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Azzal szeretném kezdeni, hogy megköszönöm elnök úrnak a nagyon kimerítő, nagyon részletes és szerintem rendkívül fontos előadását. Én akkor lennék a legboldogabb, ha nem lennének ilyen időkorlátok előttünk és akár több óránk lenne arra, hogy reagáljunk, kérdéseket tegyünk fel és az egyes nagyon-nagyon fontos érintett területeket részletesebben közösen átbeszéljük. Nyilván egyéb objektív okok miatt erre most nincs lehetőség, de ezzel együtt is nagyon fontosnak tartom, hogy ezt az összegző és igazán rendszerben gondolkodó előadást meghallgathatta itt a két bizottság közösen.

Aki behatóbban foglalkozik vagy érdeklődik az olyan megközelítések iránt, amiket úgy írhatunk le, mint a globális problémák hatása mindannyiunk jövőjére, és mondjuk ezt évtizedek óta teszi és követi az ezzel kapcsolatos szakirodalmat, nemzetközi gondolkodást, én azt gondolom, az megdöbbenve figyeli azokat az eseményeket, amiknek tanúi vagyunk mindannyian, hogy miképpen valósulnak meg azok a forgatókönyvek, amiket egyébként már sok évvel vagy évtizedekkel ezelőtt is megfogalmaztak tudósok, és hogy ez mennyire visszatükrözi azt, hogy az emberiség - most nem belemerve a különböző szervezetek témakörébe - önvédelmi képessége, belátása mennyire gyenge, és mennyire nem képes felismerni a valóságot, ezeket a tendenciákat és az ezekből levezethető jövőképet; nyilván azokról a szervezetekről, azokról a szereplőkről van szó, amelyeknek és akiknek alapvető befolyása van a sorsunk alakítására. Tehát mélyesen egyetértek azzal, hogy

döbbenetes, hogy mennyire nem tudunk megálljt parancsolni ezeknek a folyamatoknak.

Most ki lehetne bontani akár csak a fenntarthatósággal, a környezeti fenntarthatósággal, a vízzel kapcsolatos kérdéseket vagy éppen a geopolitikai megközelítést. Én azt gondolom, teljesen egyértelművé kell tenni mindenki számára, aki bármilyen döntéshozó pozícióban van, hogy a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatok egymástól nem elválaszthatóak. És bizony, hogy ha a nemzetünk sorsáért érzünk felelősséget, akkor a gondolkodásunkban, a döntéshozatalunkban maximálisan figyelembe kell venni ezeket a globális trendeket. Nyilván kerülöm most az aktuálpolitikai megközelítést, de nyilván azért egy mondatot szentelnék annak, hogy ez a fajta valóságértelmezés, amit itt hallhattunk-láthattunk, mennyire nem jelenik meg a jelenlegi magyar kormány gondolkodásában, politikájában, kommunikációjában, tehát azért ennyit muszáj megjegyezniem.

Egy kérdést is szeretnék feltenni konkrétan. Beszéltünk itt a vízzel, az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokról, az energiapolitikával kapcsolatos kihívásokról, illetve említette elnök úr azt, hogy adott esetben sok, hogy úgy mondjam, negatív tendencia és trend mellett a technológia fejlődésében bízhatunk, hogy bizonyos kérdésekben jobb irányba tudjunk fordulni. Ehhez kapcsolódik a kérdésem. Az energiapolitikai kihívások világosak, és most erőteljesen látunk egy olyan tendenciát, hogy ha ezzel az aktuális és most sokat tárgyalt konfliktussal, vagy az orosz agresszióból levezethető konfliktussal összefüggésben akár a nukleáris biztonság kérdését, akár az ezzel kapcsolatos közmegegyezéseket nézzük, ezek nagyon erőteljesen sérülni látszanak azáltal, hogy bizony nukleáris létesítményeket is értek támadások, illetve ezek környezetében voltak bizonyos események. Önök hogy látják ezt? Ezek az események, illetve az a fenyegetés is, amit ön említett, milyen módon hatnak ki arra, hogy például a nukleáris energia jövőbeli szerepe vagy az ezzel kapcsolatos tendenciák és az energiapolitikai kihívások milyen módon fognak tudni eltávolodni egymástól? Milyen módon jelentenek újabb kihívásokat ezek a konkrét események és tendenciák, amiket láthatunk ebben a konfliktusban? Köszönöm.

ELNÖK: Kicsit azt szeretném megerősíteni, hogy mintha nem lenne kockázata a nukleáris csapásnak ebben a konfliktusban, úgy viselkedik a világ. Ez abból is látszik, hogy nem érzékeli a világ ennek a súlyos kockázatát, hogy adott esetben nukleáris csapásra sor kerülhet. Ennek a problémának a kezelése milyen módon lenne lehetséges egy hatékonyabb odafigyelés vagy figyelemfelkeltés révén? Zsigmond Barna alelnök úr.

DR. ZSIGMOND BARNA PÁL (Fidesz), a Külügyi Bizottság alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Én is szeretném megköszönni elnök úrnak az egyetemi előadásnak is beillő tájékoztatását, nagyon gondolatébresztő volt. Rengeteg jegyzetet készítettem, és rengeteg kérdés fogalmazódik meg bennem, de elnök úr iránymutatásának megfelelően nagyon röviden kérdeznék.

Két kérdésem lenne, az egyik: picit felülemelkedve az európai buborékon, amelyben mi élünk, akár ENSZ, akár NATO, akár Európai Unió, akár Európa Tanács, a parlamenti dimenzióban különösen, milyen másképp látszik ez a világ! Ugyanakkor azt is látni, hogy az ENSZ a megalakulása óta szembesül azzal, hogy intézményi reformokra van szükség.

Most van-e ilyen típusú gondolkodás ebben a nehéz helyzetben, amit felvázolt - sok tekintetben drámai helyzetben -, az intézményi reformról, a vétójogról? Lehet-e erről hallani valamit? Lehet-e erről beszélni? Különös tekintettel arra az emberi tényezőre, amire hivatkozott, mert valóban fontos az, hogy van-e még

párbeszéd. Ez romlott-e az elmúlt időszakban? Lát-e esélyt arra, hogy az ENSZ-ben megújuljon vagy változzon a döntéshozatali mechanizmus?

A második kérdésem pedig arra vonatkozna, amit Németh Zsolt elnök úr is feltett, hogy a nemzeti kisebbségek vonatkozásában, ha jól tudom, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa előtt van egy jelentés, amit az emberi jogi főbiztos, Fernand de Varennes készített. Ez a jelentés elkészült. Van-e arra lehetőség, hogy esetleg a Közgyűlés elé kerüljön, és ebből valamilyen kötelező dokumentum legyen, amely az egyéb nyelvi, vallási kisebbségek jogai mellett tartalmazza a nemzeti kisebbségek jogait? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Juhász Hajnalka.

DR. JUHÁSZ HAJNALKA (KDNP), a Külügyi Bizottság alelnöke: Köszönöm a szót, elnök úr. Elnök Úr! Nekem az lenne a kérdésem, végigolvasva a mostani prioritásokat, amik valóban széleskörűek, hogy van egy mondat, ami engem nagyon megfogott, és ez nyilván utal is az intézményi reformokra. Ez az a mondat, hogy: a XXI. század kihívásait nem oldhatjuk meg XX. századi eszközökkel.

Az ENSZ egyik legfontosabb üzenete a közösség ereje, hogy nem vagyunk egyedül. Az egyik prioritás arra vonatkozik, hogy rendkívül fontos cél lenne a multilaterális szereplőkkel való kapcsolatok erősítése, és itt hivatkozik a G7-re és a G20-ra. Hogyan néz ki ennek a prioritásnak a kérdése? Nagyon szépen köszönöm. És egy mondat, elnök úr: hosszú évek óta követve a karrieredet, a hazád nagyon büszke rád. A jóisten segítsen a munkádban!

ELNÖK: Balla alelnök úr!

BALLA MIHÁLY (Fidesz), a Külügyi Bizottság alelnöke: Köszönöm szépen. Én sem szeretném szaporítani a számtalan kérdés sorát, hanem az Interparlamentáris Unió magyarországi közgyűlése elnökeként szeretném megköszönni az elmúlt, hosszú évek óta tartó együttműködést, egyrészt mint nagykövetnek, másrészt mint közgyűlési elnöknek, hiszen az Interparlamentáris Unió egyfajta parlamenti dimenziója az ENSZ-nek. Nagyon sok kérdést parlamenti szinten vagy ezeken a tanácskozásokon tárgyalunk, amik az ENSZ-ben is napirenden vannak.

Úgyhogy én szeretném megköszönni ezt az együttműködést, és bízom a jövőbeni együttműködésben is. Azt lehet mondani, hogy jó érzéssel tölti el az embert, hogyha egy komoly, minden szempontból felkészült diplomata egy ilyen magas szintű pozícióba el tud jutni, és tényleg azt mondhatjuk, hogy erre büszkék vagyunk. Köszönjük szépen az együttműködést, az eddigit is, és bízunk a jövőbeli együttműködésben is.

ELNÖK: További kérdések vannak-e? *(Nincs ilyen jelzés.)* Amennyiben nincsenek, megadom a szót a válasza.

Kőrösi Csaba válasza

KÖRÖSI CSABA, az ENSZ 77. Közgyűlése elnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Megpróbálom a kérdéseket, felvetéseket csokorba rakni.

Az Oroszországgal és az ukrajnai válsággal kapcsolatos ügyekre vonatkoztatva. Nem ez volt a Közgyűlés első határozata Oroszországgal kapcsolatban, illetve az ukrajnai háborúval kapcsolatban, ez volt a hatodik. A megelőzőekbe beletartozott olyan is, amire elnök úr is utalt és kérdezett, a Közgyűlésben elkezdődött annak a kidolgozása, hogy létre kell-e, lehet-e, illetve létre kell hozni egy nemzetközi jogi

elszámolási fórumot, ami az ICC, tehát a Nemzetközi Büntetőbíróság valamifajta alintézménye, hibrid formációja lehet, amelyik az agresszió bűncselekményét kérné számon azoktól a személyektől, akik ezért felelősek lehetnek. Ez a határozat megszületett, ez a munka elkezdődött. Azt nem ígérem, hogy nagyon gyorsan a végére lehet jutni, hiszen a döntések jelentős része nem a Közgyűlés kezében lesz, hanem ezt majd valahol az ICC környékén kell meghozni, és nyilvánvalóan számolni kell több országnak a nagyon jelentős akadályozó tevékenységével is.

Szintén az ENSZ-ből, a Közgyűlésből indult az a határozat, amit el is fogadtunk, amelyik elrendelte egy háborús kárigény vagy kárlista összeállítását. Ennek a listának a befogadása, a kezelése megtörtént Hollandiában; ennek a listának a feltöltése jelenleg zajlik.

Nyilvánvalóan, amíg zajlik a háború, addig nincs reális lehetősége annak, hogy igénybenyújtás meg tudjon történni eredmény reményében, de ha egyszer egy rendezésre sor kerül, akkor nyilvánvalóan a rendezés részét fogja képezni, hogy ki miért felelős és ki milyen károkat okozott akár emberi, akár gazdasági, társadalmi és egyéb, környezeti vonatkozásokban a másik félnek. Tehát ez jelenleg zajlik akkor is, ha nincs a média homlokterében. A háborús felelősség kérdése tehát ott van és ott is lesz.

A nukleáris kockázat kérdése, igen, nagyon erős. A hatvanas évek eleje óta nem volt ilyen erős, sőt azt mondanám, hogy ilyen intenzív és ilyen gyakori soha nem volt, amióta nukleáris fegyverek léteznek. Nagyjából heti alapon jön egy hivatkozás arra, hogy elképzelhető a nukleáris csapás. Itt hadd tegyek egy rövid kitérőt! A nukleáris fegyverek, mint tudjuk, politikai fegyverek. Addig van szerepük és jelentőségük, amíg be nem vetik őket. Tehát jelenleg ennek a szerepnek a csúcsra járatása zajlik orosz részről elsősorban, és kvázi annak a gondolatnak az elfogadtatása, hogy beleférhet egy hagyományos konfliktus rendezésébe egy taktikai nukleáris csapás. Itt érkezünk el arra a pontra nagyjából, ahol a nyílt ülés határai lehetnek, ezért nagyon visszafogottan tudom mondani, hogy ez nem igaz. Nincs olyan, hogy korlátozott nukleáris csapás és utána visszatérünk egy hagyományos konfliktuskezelési rendszerhez. Aki egyszer kinyitotta a pokol kapuit, az utána felelős azért, ami azon a pokolkapun ki fog jönni. Maguk az oroszok voltak évtizedeken keresztül, illetve a szovjetek előtte, akik nagyon erősen hangsúlyozták, hogy a korlátozott nukleáris háború koncepciója számukra nem elfogadható. Tehát nagyon érdekes lenne most azt mondani, hogy igen, és ebben az összefüggésben pedig hogy lesz elfogadható. Tehát ha egyszer valaki beveti a nukleáris fegyvert, onnantól kezdve az egy teljesen másik korszak.

Arról nem beszélve, hogy miről is szól ez a korlátozott nukleáris csapás. Van-e egyáltalán értelme a politikai fenyegetésen túl? A taktikai, nukleáris fegyverek bevetése azt jelenti, hogy rövid távon néhány tucat kilométeren belül frontvonalban vagy annak a mélységében egy olyan csapást mérni, amelynek a hatókörzete, mondjuk, tíz kilométer. Hölgyeim és uraim, higgyék el, ha valaki el akar foglalni egy országot és területet, azt nem fogja nukleáris csapással lebombázni! Az a terület utána lakhatatlan lesz, azt nem lehet elfoglalni, azt nem lehet használni. A nukleáris fegyvereket nem arra találták ki, hogy egy helyi vagy közeli határon túli, határon keresztül konfliktust lehessen velük rendezni. Arra találták ki, hogy egy másik nagyhatalmat bedöntsenek. Ez nem az ukrajnai háború fegyvere. Ha valaki mégis megtenné, az azt jelenti, hogy teljesen más katonai logika, teljesen más politikai logika és egy másik korszak megnyitását akarja megcsinálni, ahol elszabadul a pokol.

Itt viszont megkülönböztetnék két dolgot. Fontos, hogy a mi gondolkodásunkban és szóhasználatunkban is meg tudjuk különböztetni: a nukleáris biztonság és nukleáris védetség kérdését. Amikor az ukrajnai nukleáris erőművek kockázati oldala felmerül, arról van szó, hogy belövések érik adott esetben az erőművet,

annak egyes részeit lekapcsolják, le kell kapcsolni a betápláló energiaforrásokat és azt mennyi ideig lehet helyben biztosítani, illetve hogy olyan személyzetet telepítenek a nukleáris erőmű területére, akik adott esetben nem értenek hozzá olyan mértékben, mint a működtető személyzet. Amivel a magyar belpolitika foglalkozik, úgy látom, az a nukleáris biztonság kérdése, tehát hogy maga a nukleárisenergia-termelési technológia mennyire biztonságos és mennyire van a jövőben szerepe. Ettől elválasztanám azt, hogy egy katonai konfliktus esetében mennyire sérülékeny egy nukleáris erőmű.

Az előbbivel kapcsolatban csak azt tudom megerősíteni, amit a Nemzetközi Energia Ügynökség számításai is kimutatnak, hogy ha egy energiaátmenetet akarunk biztosítani, mondjuk, 2050-ig a világban, aminek a következménye egy jelentős kibocsátáscsökkentés és egy klímakontroll erősítése, akkor a jelenlegi tudásunk szerint, a jelenlegi technológiai szintünkön, a jelenlegi erőforrás-felhasználásunk mellett nem tudjuk nélkülözni a nukleáris energiát. Szeretjük vagy nem szeretjük, nem tudjuk nélkülözni. Hogy 2050 után elérünk-e olyan szintre, hogy ezt meg tudjuk tenni, azt nem tudjuk jelenleg. Nagyon jó lenne, ha a fúziós energiában eljutnánk egy olyan szintre, amely a jelenlegi kockázatokat kiküszöbölve tudna tartós, jelentős mennyiségű energiát előállítani, de jelenleg az energiakosárból nem tudjuk kivenni. Ha kivesszük, annak nagyon nagy ára van. Olyan ára van, amit a németek egyébként próbálnak jelenleg csinálni, a japánok is próbáltak. A japánok visszatértek egyébként a nukleárisenergia-termeléshez.

A Közgyűlés szerepe. Ahogy említettem, a Közgyűlés már belelépett egy másik cipőbe, nem azért, mert nagyon-nagyon szeretünk volna, nem azért, mert nekem valami olyan ambícióim lennének, hogy szeretnék Biztonsági Tanácsot játszani, hanem kényszerűségből: a tagállamok odahozzák a problémákat, ahol van egy működő felület. Ahogy említettem, az ukrainai konfliktus esetében 6 ilyen határozathozatal született már. A Közgyűlés szerepvállalásának lehetőségei, korlátai kapcsán viszont látni kell, hogy nem változtattuk meg az ENSZ Alapokmányát és nincs is esély arra, hogy rövid időn belül ezt megtegyük. Tehát a Közgyűlés nem fog tudni teljes mértékben belelépni abba a szerepkörbe, amely a Biztonsági Tanácsra lett kitalálva.

Itt hadd tegyek egy megjegyzést elnök úr indító gondolatával kapcsolatban. Az a közfelfogásunk, hogy az ENSZ egy demokratikus felépített szervezet a születésétől fogva. Ez így igaz, kivéve a Biztonsági Tanácsot. A Biztonsági Tanács soha nem a demokráciára épült. A Biztonsági Tanács arra épült, hogy van 5 olyan nagy ország, amely a háború győztese volt, amely olyan katonai és ipari képességekkel rendelkezik, hogy dominálni tud a többiek felett, soha nem kell őket újraválasztani, mindig ott vannak és mind az ötnek vétőjoga van a biztonság és béke kérdéseiben az egész világon. További 10 ország pedig verseng azért, hogy kétéves időtartamra ebbe a körbe be tudjon jutni. Tehát ez nem egy demokratikusan működő rendszer.

Mit lehet csinálni, kell-e valamit csinálni? Igen, kell, és ezért van már napirenden - és itt a rossz hír - több mint 20 éve, hogy az ENSZ-t meg kell reformálni és azon belül is az egyik nagy kérdéskör, hogy a Biztonsági Tanácsot magát meg kell reformálni. Hogy nem tudott eljutni a Biztonsági Tanács érdemi reformjáig a történet, az pedig nem elsősorban azért van, mert az 5 állandó tag védi a saját pozícióit, egyébként védeni fogja, ha egyszer odajutunk, hanem azért, mert a 193 tagállam között kialakultak azok az érdekcsoportok, tárgyalási csoportok, amelyek egymást semlegesítik. Tehát minden egyes olyan törekvés, hogy valaki szeretne a Biztonsági Tanács állandó tagja lenni, tipikusan ilyen az úgynevezett G4-ek, Németország, Japán, India és Brazília, mindegyiknek vannak ellenfelei és mindegyik ellenfél megpróbálta megszervezni az ellentábort. Tehát a japánok BT-tagságával nem akar egyetérteni Kína, Korea, a német BT-tagságot ellenző csoport vezetője Olaszország, a brazil BT-

tagságot ellenző csoport egyik vezérjátékosa Argentína. Tehát nem tudott soha eljutni az ENSZ Közgyűlésben most is zajló tárgyalássorozat addig, hogy legyen egy koherens javaslat, amit a BT elé lehet terjeszteni, hogy ez a Közgyűlés reformterve. Hogy milyen kérdésekről kell hogy szóljon ez a reform, az tiszta.

Én megbíztam két nagykövetet, akik jelenleg ezeket a tárgyalásokat vezetik, és apró technikai kérdésekben tudunk előremenni, sőt meg tudtam győzni a kínai vezetést, aki a legkevésbé volt flexibilis ebben, hogy ha nem lesznek flexibilisek, akkor ez a tárgyalási folyamat be fog dőlni, és egy egészen másfajta dolog fog kezdődni. Nekem a kínai miniszterelnök meg a külügyminiszter megígérték, és azóta ehhez tartják is magukat, hogy technikai kérdésekben nagyobb rugalmasságot fognak tanúsítani a BT-reform ügyében.

A bizalomvesztés, a bizalomcsökkenés, az egymással szembeni ellenállás kérdése, és itt behoznám egy kicsit a fenntartható fejlődést is. Amellett, hogy a szívemhez is közel állnak a fenntartható fejlődési kérdések, és hiszek abban, hogy nagyon-nagyon komoly problémákat lehet megelőzni vagy kivédeni, ha már itt vannak, hogyha egy transzformációt meg tudunk csinálni, miért van az, hogy az én tevékenységemnek több mint 50 százalékában jelenleg fenntartható fejlődési kérdések állnak az ENSZ Közgyűlés elnöki hivatalában.

A világ geopolitikai megosztottságát nem fogjuk tudni rövid távon felszámolni, ez itt marad velünk, sőt helyel-közzel mélyülni is fog. Sem ideológiai, sem geopolitikai alapon nem számítok arra, hogy rövid távon tartós megegyezésre lehessen jutni, de azt viszont látjuk, hogy mégiscsak valami közös talajt kell ácsolni, összerakni a tagállamok cselekvésének, mert nagyon-nagyon sok a megoldandó kérdések száma, és egyelőre úgy tűnik, hogy ennek a legjobb területe azon globális közjavak kérdése, ha úgy tetszik, a fenntartható fejlődési kérdések egy jelentős része, ahol van közös érdek. Ezeket a kérdéseket próbálom összehoronálni Észak-Dél-Kelet, kelet-nyugati irányból, és ennek volt az egyik eredménye egyébként, hogy a vízkérdésben áttörésre jutottunk az elmúlt héten. Nagyon bízom benne, hogy a fenntartható fejlődési célok végrehajtásának, tudományos támogatásának a kérdésében lesz a következő nagy áttörés, amit el fogunk tudni érni az ENSZ-ben.

Még egy gondolat erejéig visszatérve a háború-béke, az ukrajnai konfliktus kérdésére, hogy mit tehet a Közgyűlés. Karácsony előtt, december elején erős szándékom volt, hogy a Közgyűlés elé viszek egy gondolatot és megszervezem hozzá a támogatást, hogy kérjen az ENSZ Közgyűlés egy 60 napos tűzszünetet. Erről elkezdtem a konzultációkat, és mielőtt még a Közgyűlés elé ment volna a dolog, megjött a válasz Kijevből és Moszkvából, még mielőtt nyilvánosságra került volna a dolog. Mind a két fővárosból az jött, hogy: nyet, semmiképpen. Mind a két fővárosban katonai és harctéri logika irányítja a gondolkodást mind a mai napig. Ezzel együtt én bízom abban, hogy el fog jönni az a pillanat, amikor erre szükség lesz. El fog jönni annak az ideje, amikor jóval a békemegállapodás előtt a béke feltételeiről és a béke utáni helyzetről, annak az intézményrendszeréről és annak a politikai végrehajthatóságáról gondolkodnunk kell. Ezen mi dolgozunk továbbra is, de nem látom, hogy ez ezen a héten, a jövő héten sorra kerülhetne.

Még a nukleáris fenyegetés kérdésében, és akkor itt kérem, hogyha van esetleg olyan, aki a médiával van kapcsolatban, ez a része, kérem, elnök úr, legyen nem nyilvános, amit most mondani fogok. A nukleáris nonprolifерáció ügye rendkívül veszélyes helyzetben van a világban. Van egy nonprolifерációs megállapodása a világnak, amit időről időre meg kellene erősíteni, és az utóbbi jó néhány évben már addig se jutott el ez a folyamatos rutintárgyalás az ENSZ-ben, hogy egyáltalán a napirendben meg lehessen állapodni, nemhogy valami konkrét eredményben. Ezért én

azt javasoltam a főtítkárnak, hogy az nem egy jó információ a világ számára, hogy arról vitatkoznak diplomaták, hogy melyik fővárosban ülünk össze, hány ülés legyen, mekkorák lehessenek a delegációk, hány napig ülünk, tehát ez teljesen irreleváns egy olyan helyzetben, amikor a nukleáris fenyegetés ott van az asztalon. Tehát jelenünk meg egy nagyon rövid felhívással, néhány aláíró mindössze - ENSZ-főtítkár, római pápa, japán miniszterelnök és még néhányan mások, együtt közösen -, és egy nagyon rövid felhívással élünk a világ felé, hogy emberek, térjünk észhez, a nukleáris proliferációnak nincsen békés kiútja. Ez jelenleg kidolgozás alatt van.

A főtítkár nekem azt mondta, hogy szívesen adja a nevét. A Vatikánból megkaptam azt a jelzést, hogy a pápát ez érdekli. A japán miniszterelnökkel beszéltem róla, azt mondta, hogy tulajdonképpen őt érdekelheti; nyilvánvalóan neki figyelembe kell venni, hogy nukleáris fegyverek vannak az országa területén. Ha végig tudom ezt vinni, akkor valamikor májusban előállunk egy ilyen felhívással a világ felé.

Az intézményi reformokhoz még hadd tegyem hozzá, hogy az ENSZ reformja nem csak a Biztonsági Tanács reformját jelenti. Az, amit önöknek az első 45-50 percben elmondtam, az gyakorlatilag a Közgyűlés reformja. Tehát ekkora változtatások a Közgyűlés munkájában az utóbbi 30-40 évben biztos nem történtek. Nem tudom, hogy mennyit fogok tudni ebből átvinni a végére, de hogyha a felét sikerül, annak sincsen semmiféle olyan hasonlítható párja, és ez nem azért van, merthogy valaki nagyon okos, vagy nagyon szép a csapata, hanem mert ekkora a gond, ilyen helyzet van.

Az Emberi Jogi Tanács jelentései minden évben átjönnek a Közgyűlésbe, tehát a Közgyűlés szentesíti végül is az Emberi Jogi Tanács jelentéseit, és az emberi jogi főképviseelő pedig évenként egyszer vagy kétszer egy beszámolót tart a Közgyűlés előtt. Tehát mindaz a megállapítás, amit ő tesz, legyenek azok kisebbségi kérdések, legyenek azok egyéb emberi jogi kérdések, legyenek azok országspecifikus kérdések, mind átjönnek a Közgyűlésbe, és ott kerül rájuk végül a pecsét.

Ami pedig a kisebbségek védelmét és elsősorban a nemzeti és etnikai kisebbségek védelmét jelenti, rendszeresen hívunk össze olyan ENSZ közgyűlési fórumokat, ahol vagy a nyelvi sokszínűség, a kulturális sokszínűség megőrzése mellett érvelek, érvelünk mindnyájan, a főtítkárral együtt, és érdekes módon egyetlenegy olyan érv nem hangzik el a Közgyűlésben, ami ez ellen szólna, vagy a kulturális sokszínűség mellett érvelünk, vagy a vallások egyenjogúsága és létjogosultsága mellett érvelünk, akár úgy, hogy valamelyik fóbiát próbáljuk kiküszöbölni, vagy pedig egy vallási toleranciát próbálunk erősíteni, és ugyanez vonatkozik az etnikai alapú megkülönböztetésre.

Ennek a legeslegérthetőbb formája az ENSZ-ben a rasszizmus elleni fellépés, annak több formáját is ismerjük. Ezekből legalább ötöt tartottam az utóbbi négy hónapban, és ezeket továbbra is szeretnénk napirenden tartani. Érdekes módon soha egyetlen felszólalás nem volt, amelyik azt mondta volna, hogy igen, de azért úgy gondoljuk, hogy talán itt mégis megengedőbbnek kellene lenni. Ott nem hangzik el semmi ilyen, ott nagyon-nagyon erős az egyetértés arról, hogy ezek értékek. Ezek közös értékek, megörököltük őket, ezeket fenn kell tartani, és ezek a biztonságos társadalmi lét tartópillérei. Ha valamit esetleg kihagytam, azért elnézést kérek.

IPU-együttműködés, Balla képviselő úr és elnök úr kérdése. Én köszönöm az IPU-nak azt a rugalmasságát, amivel elfogadták és együtt tudtunk dolgozni azon, hogy a víz, a fenntarthatóság és a biztonság kérdése 1-1,5 hónappal a víz konferencia előtt az IPU napirendjére kerülhetett. Ez nagyon fontos volt ahhoz, hogy utána győzelemre tudtuk vinni a vízügyi konferenciát. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, elnök úr. Zárszóként előbb megadom a szót Keresztes elnök úrnak.

Dr. Keresztes László Lóránt zárszava

DR. KERESZTES LÁSZLÓ LÓRÁNT (LMP), a Fenntartható Fejlődés Bizottságának elnöke: Köszönöm, elnök úr. Én is szeretném megköszönni elnök úrnak, hogy elfogadta a meghívásunkat és ezt a rendkívül fontos tájékoztatást megtette előttünk, válaszolt a kérdésekre. Csak ismételni tudom magam: ezek olyan átfogó és nagyon-nagyon fontos kérdések, amelyekről, bízom benne, a jövőben lesz lehetőségünk külön-külön is akár, vagy akár egy újabb együttes ülésen részletesebben is beszélni.

Különösen nagy örömmel hallottam, hogy ilyen jelentős szerepet tölt be a fenntarthatóság kérdése az elnök úr, illetve a Közgyűlés munkájában. Nagyon-nagyon egyetértek ezekkel a célokkal, amelyeket megfogalmazott elnök úr, tehát hogy integrálni kell a klíma- és a vízpolitikát és azzal is, hogy globális vízügyi információs rendszer felállítására készülnek. Ezek alapvető fontosságú kérdések. Én is azt gondolom, hogy a legfontosabb kihívás, vagy talán ha úgy tekintjük, a globális folyamatok, kihívások részeként a fenntarthatósággal kapcsolatos kihívások leginkább a vízzel kapcsolatos problémákban érthetők meg és ezekben jelennek meg. Úgyhogy nagy örömmel hallottam, hogy *(Az elnök közbeszól.)* Így van. ...hogy ez ennyire a munkájuk prioritásának központjában áll.

Azt gondolom, hogy az itt elhangzottakból nekünk mindannyiunknak, egy-egy parlamenti bizottság tagjaiként és parlamenti képviselőként is nagyon sok mindent tudunk találni, amiből meríteni tudunk, és ami iránymutatásként kell hogy szolgáljon nemzeti szinten a képviselői munkánk során. Úgyhogy köszönöm szépen a bizottságunk nevében is ezt a mai alkalmat és tájékoztatást.

Az elnök zárszava

ELNÖK: Köszönjük szépen, elnök úr. Kivételes helyzetben vagyunk, a két bizottság tagjai, hogy ennyire a tűzvonalból hallhattunk meg egy beszámolót. Köszönjük szépen, elnök úr. Én is azt hiszem, hogy a Fenntartható Fejlődés Bizottsága, illetve a Külügyi Bizottság két olyan bizottság, ahol nagyon fontos szakmai viták is zajlanak amellet, hogy nyilvánvalóan vannak politikai nézetkülönbségek, de a felszólalásokból is ez érzékelhető volt. Azt hiszem azonban, hogy a mi bizottságainkban meg tudjuk őrizni a szakmai dialógus lehetőségét amellet, hogy a politikai nézetkülönbségeket sem hallgatjuk el, hiszen ezek vannak.

Ami a fenntarthatósággal kapcsolatos kérdéseket illeti, én is külön szeretnék a vízfronton elért áttöréshez, ahogy elnök úr fogalmazott, gratulálni. Számomra ez egy újszerű információ volt, ami azt jelzi, hogy itt érdemes lenne ennek a kommunikációját erősíteni, hogy ez az áttörés tudatosodjon a magyar társadalomban is. A köztársasági elnök úr tanácsadójaként is annak idején Kőrösi Csaba nagyon fontos feladatot látott el ezen a téren, és örvendetesnek tartom, hogy ezt a munkát sikerült gyakorlatilag továbbvinni, hiszen egy nagyon komoly kapcsolatrendszer kiépítését sikerült már elindítani annak idején a köztársasági elnök úr segítségével, főtanácsadójaként is. Biztos vagyok benne, hogy valóban, ahogy Lóránt is említette, a vízügy cseppben a tengerként az egész fenntarthatósági problémát nagyon szépen sűríti magába.

Illetve a másik gondolat, amivel zárni szeretném ezeket a mondatokat, az az, hogy azt kell tudatosítanunk magunkban, hogy a nemzetközi diplomácia egy nagyon komoly szakma. A nemzetközi diplomáciának, a multilaterális diplomáciának a jelentősége a magyar diplomácia egésze szempontjából is kulcsfontosságú, hogy ezen a területen ott tudjuk maradni. Ennek a képzése, ennek az elitgárdának a megfelelő, kiemelt szinten történő kezelése a magyar diplomácián belül. Hamarosan lesz egy

fontos fórum, a magyar európai uniós elnökség, ahol nagyon hasonló kérdések fognak felmerülni, amelyekről ma beszélgettünk, és azt hiszem, hogy van sok szempont, amit éppen az ENSZ megközelítéséből, gondolkodásából kellene erősíteni akár az Európai Unió, akár az európai egyéb fórumok színterén, hiszen releváns és egyfajta, azt is mondhatnám, hogy orientáló kérdés lehet ezekben a vitákban, ha az ENSZ megközelítését sikerül adott esetben behozni ezekbe az európai nemzetközi fórumokba. Fontos lenne, úgy vélem, az európai uniós felkészülésünkbe becsatornázni ezeket az információkat, amelyek ma elhangzottak. Erre szeretném kérni az elnök urat is, hogy Magyarországon lassan megindult a magyar EU-elnökségre való felkészülési folyamat, legyünk figyelemmel arra, hogy el tudjuk helyezni ezeket a javaslatokat.

Az ülés berekesztése

Köszönöm szépen elnök úrnak a megjelenést, a bizottsági tagoknak is. Megtörtént az első együttes ülése a két bizottságnak, illetve valamikor volt már ilyen, hallom a titkárságtól, de folytassuk, ha egy ilyen szükség előáll. Köszönöm szépen. Amennyiben nincs több hozzászólás, az ülést berekesztem. Jó munkát, elnök úr!
(Kőrösi Csaba: Köszönöm szépen.)

(Az ülés befejezésének időpontja: 10 óra 46 perc)

Dr. Keresztes László Lóránt
a Fenntartható Fejlődés
Bizottságának elnöke

Németh Zsolt
a Külügyi Bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Madarász Mária és dr. Lestár Éva